

ПЕРЕДМОВА ДО ТРЕТЬОГО ВИДАННЯ

Третє перевидання підручника продовжує розвивати та поглиблювати сучасні підходи до викладання навчального матеріалу з адміністративного права, які було закладено авторським колективом у попередньому (другому) виданні. З огляду на це структура підручника залишилась без суттєвих змін, чого не можна сказати про змістовне наповнення відповідних глав.

Представлене перевидання у багатьох своїх аспектах зорієнтоване на ті зміни, які склалися як на рівні юридичної доктрини, так і на рівні правозастосування після впровадження в життя положень Закону України «Про адміністративну процедуру». Даний законодавчий акт потужно вплинув на функціонування суб'єктів публічної адміністрації, а також на практику адміністративного судочинства. При цьому варто підкреслити, що зміни, які сталися, перебувають у динаміці. Це означає, що через деякий час ми можемо очікувати на подальше поліпшення регулювання та реалізації адміністративно-правових відносин в Україні.

У значній кількості глав підручника робляться не лише посилання на положення Закону України «Про адміністративну процедуру», але й аналізуються конкретні практичні ситуації, а подекуди – і проблеми та колізії, які супроводжують практику його застосування. На сторінках книги можна знайти також авторські пропозиції, спрямовані на їх вирішення.

Автори продовжують традицію аналізу відповідних інститутів Загального адміністративного права також і крізь практику здійснення адміністративного судочинства, підкреслюючи тим самим наявність постійного зв'язку між адміністративним правом та адміністративним процесом. Ба більше, для нас було важливим не лише показати цей взаємозв'язок, але й використати його для покращення викладу відповідного матеріалу. У цій частині авторський колектив є єдиним у думці, що Загальне адміністративне право треба вивчати крізь призму реального сектору правозастосування. Усі ми зорієнтовані на ідею, що сучасний підручник з права має задовольняти як потреби студентів, так і бути цікавим для практикуючих юристів.

Зміст окремих глав підручника було підсилено та удосконалено, у тому числі завдяки долученню до складу авторського колективу нових колег, які принесли із собою новий «ковток» наукового повітря.

Традиційно автори з великою вдячністю та зацікавленістю чекають на відгуки, коментарі й побажання, які дадуть змогу покращити зміст наступних перевидань.

ПЕРЕДМОВА ДО ДРУГОГО ВИДАННЯ

Друге перевидання підручника зустрічає читача суттєво оновленим змістом. Водночас авторський колектив дотримується започаткованих традицій, пов'язаних із тим, що виклад Загального адміністративного права має обов'язково супроводжуватися розгалуженими прикладами з різноманітних сфер правозастосування, науковими коментарями, спрямованими на заглиблення у відповідну проблематику, а також аналізом чинного законодавства, який зорієнтований насамперед не на постановку проблем, а на вироблення конкретних рекомендацій щодо їх розв'язання.

Переформатування окремих розділів підручника було здійснене під впливом прийнятого Закону України «Про адміністративну процедуру», а також низки інших законодавчих інновацій, які значно збагатили сферу публічного адміністрування. Водночас читач на сторінках цього видання познайомиться із принципово новими підходами до опису традиційних правових інститутів, які демонструють потужний і невпинний розвиток національної адміністративно-правової доктрини. Окремі ж питання, що стали предметом вивчення авторського колективу, раніше взагалі не піднімалися на рівні навчальної літератури з адміністративного права.

Не могли оминати увагою автори також особливості здійснення публічного адміністрування в умовах воєнного стану та воєнної агресії проти України, що знайшло відображення у відповідних главах.

Традиційно автори з великою вдячністю та зацікавленістю чекатимуть на відгуки, коментарі й побажання, які дадуть змогу удосконалити зміст наступних перевидань.

ПЕРЕДМОВА ДО ПЕРШОГО ВИДАННЯ

*Доля нашої свободи вирішується
у процесі технічної суперечки
про деталі адміністративного права.
Фрідріх Хайєк*

Концепція підручника заснована на ідеї про необхідність принципового перегляду змісту та призначення адміністративного права у демократичній, соціальній і правовій державі, яке повинно орієнтуватися насамперед на забезпечення потреб приватної особи у її відносинах із публічною владою. Нормативним підґрунтям для такого розуміння мети адміністративного права виступає Конституція України, де встановлено, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ч. 2 ст. 3), порядок реалізації якого, власне, і має встановлюватися нормами адміністративного права. Не можна не звернути увагу також і на ч. 2 ст. 6 та ч. 2 ст. 19 Основного Закону, які вимагають від суб'єктів публічної влади діяти у межах та спосіб, визначених Конституцією і законами України, зміст яких становлять передусім норми адміністративного права. Тож адміністративне право виступає обов'язковим конструктивним елементом сучасної парадигми відносин, що виникають за участю приватної особи та держави, «захищаючи, насамперед, особистість від надмірного, несумісного з умовами її вільного розвитку, державного втручання»¹.

Пропонований підручник принципово відрізняється від інших навчальних видань, які сьогодні доступні українському читачеві. Для подібного висновку є три причини:

по-перше, автори підручника поставили собі за головне завдання викласти вітчизняне адміністративне право через призму основних положень європейського адміністративного права. Такий крок є необхідним та подекуди обов'язковим не лише з огляду на євроінтеграційні прагнення України, а й із позиції того, що чимала кількість українських юристів уже доволі активно працює на європейському рівні, а раз так, то європеїзація українського адміністративного права є важливим чинником підвищення знань останніх про європейське право. Як наслідок, автори послуговувалися такою термінологією з європейської правничої

¹ Елистратов А.И. Основные начала административного права. Москва, 1917. С. 129.

науки та європейського законодавства, як: публічна влада, публічне управління, публічне право, публічне майно, адміністративний акт, адміністративний розсуд, електронне урядування тощо.

Необхідність орієнтації підручника на європейське право взагалі й адміністративне зокрема викликана тим, що для українських правознавців відомою мірою обов'язковими є рекомендації Ради Європи та рішення Європейського Суду з прав людини. Зазначені документи також стали предметом аналізу авторів підручника, які у такий спосіб намагалися ознайомити українського читача з їхніми положеннями, обґрунтувати необхідність керуватися останніми вже сьогодні, не чекаючи прийняття відповідних українських нормативних актів;

по-друге, викладаючи матеріал, автори орієнтувалися на відому тезу про те, що адміністративне право є конкретизованим конституційним правом², що, власне, і пояснює надзвичайно тісний взаємозв'язок названих правових утворень. У цьому разі йдеться про те, що конституційне право: 1) визначає структуру та повноваження публічної адміністрації; 2) формулює засади взаємовідносин публічної адміністрації з приватними особами; 3) визначає межу функціонування публічної адміністрації щодо приватних осіб, яка не може бути перетнута; 4) містить принципи, які є центральним елементом у системі принципів діяльності публічної адміністрації; 5) закріплює загальні засади функціонування держави, які рівною мірою можуть бути застосовані і щодо окремого випадку чи ситуації, які знаходять прояв у сфері функціонування публічної адміністрації.

З огляду на це у підручнику можна зустріти велику кількість посилань на Конституцію України, відповідні Рішення Конституційного Суду України, а також намагання розтлумачити зміст тих або інших положень конституційного права через призму доктрини адміністративного права. Інакше кажучи, автори намагалися дати читачам відповідь на питання про те, а як же Конституція України діє у сфері публічного управління, орієнтуючи, як наслідок, правознавців на те, що Основний Закон є актом прямої дії, яким необхідно керуватися завжди та за будь-яких умов;

по-третє, представлений доробок – це фактично монографічний підручник, у якому відображено переважну більшість нових течій, які нині сформувалися у вітчизняній науці адміністративного права. Разом із цим наголосимо, що нині не йдеться про «чисту» науку, яка є більш характерною для дисертаційних досліджень. Авторський колектив намагався представити читачам лише перевірені практикою правознавства наукові висновки та концепції, які можуть бути застосовані у процесі реалізації публічного управління.

² Werner F. Verwaltungsrecht als konkretisiertes Verfassungsrecht. DVBl, 1959. S. 527.

Автори підручника зосередили увагу на аналізі лише загальних положень (норм) адміністративного права, тобто **Загального адміністративного права**. Що ж до норм **Особливого адміністративного права**³, то їх опанування, з огляду на величезний обсяг останніх, має здійснюватися у межах окремих (спеціальних) навчальних дисциплін за відповідними навчальними посібниками та підручниками.

Головними завданнями підручника є розкриття доктринальних засад Загального адміністративного права, пробудження інтересу до теоретичних і практичних проблем у сфері правозастосування, а також підвищення рівня української юридичної освіти. Окремі питання автори підручника лише поставили на обговорення або навіть і не зачепили своєю увагою. Проте цей недолік компенсується посиланням на численні наукові праці, у яких зацікавлений читач зможе відшукати відповіді на свої запитання.

Принциповою особливістю підручника є його орієнтація на практику діяльності суб'єктів публічної адміністрації та адміністративних судів. Подано чимало відповідних прикладів, покликаних «зв'язати» теорію з практикою, пояснити читачам, як той або той інститут чи норма Загального адміністративного права використовуються у правозастосовній сфері. Приклади позначено у тексті за допомогою зменшеного розміру шрифту та сірого фону, які використано також для виділення додаткової інформації, ознайомлення з якою дає змогу більш глибоко вивчити відповідне питання. Значно полегшить роботу з підручником і його максимально деталізований зміст, який суттєво спростить читачу пошук необхідного матеріалу.

Авторський колектив висловлює вдячність рецензентам: доктору юридичних наук професорові В.К. Колпакову та докторові юридичних наук професору, членові-кореспонденту НАПрН України С.Г. Стеценку за слушні зауваження та цінні поради стосовно рукопису підручника.

Будемо вдячні також і нашим читачам за відгуки та ідеї, які обов'язково отримають відповідне опрацювання під час підготовки підручника до перевидання.

³ Особливе адміністративне право становлять адміністративно-господарське право, муніципальне право, поліцейське право, право публічної служби, будівельне право, телекомунікаційне право тощо.

ЗМІСТ

Передмова до третього видання	4
Передмова до другого видання	5
Передмова до першого видання	6
РОЗДІЛ I	
ВИТОКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	21
Глава 1. Генеза вітчизняного адміністративного права	
<i>Гриценко І.С. (1.1–1.3), Школик А.М. (1.4)</i>	21
1.1. Камералістика та поліцейське право як основа виникнення та розвитку адміністративного права	21
1.2. Формування адміністративного права у дореволюційний період на теренах російської імперії (1905–1917 рр.)	23
1.3. Радянське адміністративне право (1917–1990 рр.)	25
1.4. Адміністративне право на українських землях у складі Австрії, Австро-Угорщини, Польщі та Чехословаччини	30
РОЗДІЛ II	
ОСНОВОПОЛОЖНІ КАТЕГОРІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	35
Глава 2. Публічне адміністрування	
<i>Мельник Р.С.</i>	35
2.1. Публічне адміністрування як одна з форм реалізації публічної влади	35
2.1.1. Ознаки публічного адміністрування	36
2.2. Суб'єкти публічного адміністрування	43
2.3. Форми публічного адміністрування	44
2.4. Публічне адміністрування та господарська діяльність суб'єктів публічного адміністрування	46
2.5. Публічне адміністрування та публічний інтерес	49
2.5.1. Вступні пояснення	49
2.5.2. Історична ретроспектива проблематики	50
2.5.3. Термінологія	52
2.5.4. Визначення інтересу як публічного	52
2.5.5. Доктринальне розуміння категорії «публічний інтерес»	54
2.5.6. Конституція та публічний інтерес	55
2.5.7. Значення публічного інтересу для публічного адміністрування	56
2.5.8. Публічний інтерес як підстава обмеження прав людини	57
Глава 3. Адміністративне право – юридична основа реалізації публічного адміністрування	
<i>Мельник Р.С.</i>	58
3.1. Адміністративне право в системі публічного права	58
3.1.1. Публічне право та його сутність	58

3.2. Поняття та предмет регулювання адміністративного права ..	59
3.2.1. Поняття адміністративного права	59
3.2.2. Предмет адміністративного права	60
3.3. Призначення адміністративного права	68
3.4. Завдання адміністративного права	69
3.5. Концепція «людиноцентризму» та її вплив на завдання і зміст адміністративного права	70
3.6. Розмежування адміністративного права та приватного права	72
3.6.1. Необхідність розмежування	72
3.6.2. Теорія субординації	76
3.6.3. Спеціально-правова теорія	77
3.6.4. Двоступенева теорія	79
3.7. Система адміністративного права	82
3.7.1. Поняття та елементи системи адміністративного права	82
3.7.2. Чинники, які впливають на формування системи адміністративного права	85
3.7.3. Загальне адміністративне право	88
3.7.4. Особливе адміністративне право	89
3.7.5. Сучасні тенденції розвитку системи адміністративного права	91

Глава 4. Концепції та принципи адміністративного права

<i>Школик А.М.</i>	94
4.1. Значення концепцій та принципів для адміністративного права	94
4.2. Види концепцій та принципів адміністративного права	97
4.3. Основоположні для адміністративного права концепції	98
4.3.1. Верховенство права і правова держава	98
4.3.2. Добре адміністрування	102
4.4. Окремі види принципів адміністративного права	107
4.4.1. Організаційні принципи	107
4.4.2. Матеріальні принципи	109
4.4.3. Процедурні принципи	113

Глава 5. Юридичні регулятори діяльності суб'єктів публічного адміністрування (джерела адміністративного права)

<i>Мельник Р.С.</i>	118
5.1. Вступні пояснення	118
5.2. Структура норми адміністративного права	120
5.2.1. Адресат норми	122
5.2.2. Предмет норми	122
5.2.3. Правова ситуація	122
5.3. Юридичні регулятори діяльності суб'єктів публічного адміністрування: побудова системи	123
5.4. Позанаціональний рівень: міжнародні договори як юридичні регулятори діяльності суб'єктів публічного адміністрування	124

5.5. Позанаціональний рівень: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та практика Європейського суду з прав людини	127
5.6. Позанаціональний рівень: нормативні акти Європейського Союзу	128
5.7. Позанаціональний рівень: «м'яке» право	129
5.8. Національний рівень: Конституція України як юридичний регулятор діяльності суб'єктів публічного адміністрування	131
5.9. Національний рівень: інші юридичні регулятори діяльності суб'єктів публічного адміністрування	135
5.9.1. Закони України	135
5.9.2. Підзаконні нормативно-правові акти	137
5.9.2.1. Нормативно-правові акти органів виконавчої влади та інших органів державної влади	138
5.9.2.2. Нормативно-правові акти органів влади Автономної Республіки Крим	139
5.9.2.3. Нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування	139
5.10. Рішення національних судів як юридичні регулятори діяльності суб'єктів публічного адміністрування	140
5.10.1. Рішення Конституційного Суду України.....	140
5.10.2. Рішення Верховного Суду.....	143
5.11. Неформалізовані юридичні регулятори діяльності суб'єктів публічного адміністрування.....	145
5.11.1. Норми моралі, традиції, звичаї	145
5.11.2. Юридична доктрина	146
5.12. Конкуренція між нормами адміністративного права та загальні правила її вирішення.....	149
5.12.1. Проблема побудови ієрархічної системи формалізованих норм адміністративного права за їх юридичною силою	149
5.12.2. Система формалізованих юридичних регуляторів діяльності суб'єктів публічного адміністрування за їх юридичною силою	151
5.13. Загальні правила вирішення колізій між нормами адміністративного права	157
5.14. Правила дії норм адміністративного права	160
5.14.1. Дія норм адміністративного права в часі.....	160
5.14.2. Дія норм адміністративного права в просторі.....	169
5.14.3. Дія норм адміністративного прав за колом осіб	169
5.15. Основні методи тлумачення норм адміністративного права....	170
5.15.1. Значення та сутність тлумачення норм права	171
5.15.2. Суб'єкти тлумачення.....	172
5.15.3. Методи тлумачення.....	173
5.15.4. Послідовність використання методів тлумачення права.....	180

РОЗДІЛ III

СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА 182**Глава 6. Органи виконавчої влади в системі суб'єктів публічного адміністрування***Георгієвський Ю.В.* 182

- 6.1. Місце органів виконавчої влади в системі суб'єктів публічного адміністрування 182
- 6.2. Органи виконавчої влади України 185
 - 6.2.1. Кабінет Міністрів України 185
 - 6.2.2. Центральні органи виконавчої влади 187
 - 6.2.2.1. Міністерство України 188
 - 6.2.2.2. Інші центральні органи виконавчої влади 190
 - 6.2.2.3. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом 193
 - 6.2.3. Органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим 194
 - 6.2.4. Місцеві державні адміністрації 196
 - 6.2.5. Військово-цивільні адміністрації 199
 - 6.2.6. Військові адміністрації 200
 - 6.2.7. Територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади 203
- 6.3. Класифікація органів виконавчої влади 204

Глава 7. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти публічного адміністрування*Радишевська О.Р.* 210

- 7.1. Конституційно-правова природа місцевого самоврядування 210
- 7.2. Основні ознаки та принципи утворення і функціонування органів місцевого самоврядування 212
- 7.3. Правова основа формування та діяльності органів місцевого самоврядування 214
- 7.4. Система суб'єктів місцевого самоврядування 217
 - 7.4.1. Територіальна громада 217
 - 7.4.2. Сільська, селищна, міська, районна в місті рада 221
 - 7.4.3. Сільський, селищний, міський голова 222
 - 7.4.4. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад (зокрема, виконавчі комітети) 224
 - 7.4.5. Староста 226
 - 7.4.6. Районні та обласні ради 228
 - 7.4.7. Голова районної та обласної ради 229
 - 7.4.8. Виконавчі органи районної та обласної ради (зокрема, виконавчі апарати) 230

Глава 8. Інші суб'єкти публічного адміністрування*Георгієвський Ю.В.* 235

- 8.1. Потреба участі інших суб'єктів у здійсненні публічного адміністрування 235
- 8.2. Види юридичних осіб публічного права як суб'єктів публічного адміністрування 238

8.2.1. Заклади охорони здоров'я публічного права	238
8.2.2. Установи та заклади публічного права, які забезпечують рівність дітей у своїх правах.....	240
8.2.3. Юридичні особи публічного права як суб'єкти публічного адміністрування у сфері розвитку науки та охорони інтелектуальної власності.....	250
8.2.4. Установи та заклади публічного права, які беруть участь у публічному адмініструванні у сфері охорони культурної спадщини	253
8.2.5. Юридичні особи публічного права, які здійснюють публічне адміністрування у сфері освіти, забезпечують його, чи беруть участь у ньому.....	256
8.2.6. Установи з надання безоплатної правничої допомоги	261
8.2.7. Публічні фінансові установи (фонди) як суб'єкти публічного адміністрування.....	262
8.3. Загальна характеристика юридичних осіб публічного права як суб'єктів публічного адміністрування, які не є органами публічної влади.....	268
8.3.1. Ознаки юридичних осіб публічного права як суб'єктів публічного адміністрування, які не є органами публічної влади	268
8.3.2. Класифікація юридичних осіб публічного права як суб'єктів публічного адміністрування, які не є органами публічної влади.....	269
Глава 9. Суб'єкти делегованих повноважень	
<i>Георгієвський Ю.В.</i>	272
9.1. Загальний огляд законодавства про делеговані повноваження ...	272
9.2. Делегування повноважень у системі органів виконавчої влади.....	273
9.3. Делеговані повноваження у сфері місцевого самоврядування.....	275
9.3.1. Повноваження, які органи виконавчої влади за законом делегують виконавчим органам сільських, селищних, міських рад.....	282
9.3.2. Повноваження районних, обласних рад, які вони можуть делегувати відповідним місцевим державним адміністраціям	291
9.4. Саморегулівні організації як суб'єкти делегованих повноважень	294
9.5. Делегування та інші форми перерозподілу компетенції.....	297
9.6. Загальна характеристика правовідносин делегування та система суб'єктів делегованих повноважень у публічному адмініструванні.....	298
Глава 10. Державні та муніципальні службовці як суб'єкти публічного адміністрування	
<i>Корнута Р.І.</i>	300
10.1. Вступні пояснення	300
10.2. Державні службовці як носії публічних повноважень.....	303

10.2.1. Виникнення публічних повноважень	303
10.2.2. Історичні корені.....	304
10.2.3. Сучасне наповнення змісту поняття публічної служби	307
10.3. Конституційні рамки публічної служби	307
10.4. Легальна дефініція поняття публічної служби.....	308
10.5. Широта кола відносин публічної служби.....	309
10.6. Засади співвідношення трудового і соціального права та права публічної служби.....	311
10.7. Агресія, воєнний стан і публічна служба	312
10.8. Зміни, пов'язані з воєнним станом	313
10.9. Захисний і службовий характер публічної служби.....	315
10.10. Сумніви в кваліфікації.....	318
Глава 11. Публічне правонаступництво суб'єктів публічного адміністрування	
<i>Бевзенко В.М.</i>	323
11.1. Сутність публічного правонаступництва	325
11.2. Огляд правонаступництва у публічному праві згідно з німецьким правом	331
11.3. Види публічного правонаступництва	343
11.4. Процедура здійснення публічного правонаступництва.....	347
Глава 12. Публічне уповноваження на здійснення компетенції суб'єктів публічного адміністрування	
<i>Бевзенко В.М.</i>	348
12.1. Сутність публічного уповноваження на здійснення компетенції суб'єктів публічного адміністрування	348
12.2. Види публічного уповноваження на здійснення компетенції суб'єктів публічного адміністрування	349
Глава 13. Адміністративне посередництво	
<i>Бевзенко В.М.</i>	352
13.1. Сутність адміністративного посередництва	352
13.2. Ознаки адміністративного посередництва.....	353
Глава 14. Приватні особи в системі суб'єктів адміністративного права	
<i>Лученко Д.В., Белікова М.І.</i>	355
14.1. Приватні особи як суб'єкт адміністративного права	355
14.2. Розмежування об'єктивного та суб'єктивного права	356
14.3. Поняття та практичне значення суб'єктивних публічних прав приватних осіб.....	358
14.4. Види суб'єктивних публічних прав приватних осіб.....	362

РОЗДІЛ IV

ІНСТРУМЕНТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

..... 374

Глава 15. Адміністративний акт*Тимощук В.П.* 374

15.1. Поняття та значення адміністративного акта 374

15.2. Відмінність адміністративних актів від нормативних актів, адміністративних договорів, а також від процедурних рішень та доказів..... 380

15.3. Види адміністративних актів 383

15.4. Вимоги до (прийняття) адміністративних актів 384

15.5. Оформлення та зміст адміністративного акта..... 393

15.6. Чинність адміністративного акта 401

15.7. Дострокове припинення дії адміністративного акта..... 406

Глава 16. Основи загальної адміністративної процедури*Школик А.М.* 413

16.1. Загальна vs спеціальні адміністративні процедури 413

16.2. Суб'єкти загальної адміністративної процедури 416

16.3. Стадії загальної адміністративної процедури: коротка характеристика..... 422

16.3.1. Ініціювання та початок адміністративної процедури..... 423

16.3.2. Підготовка адміністративної справи до розгляду..... 425

16.3.3. Розгляд і вирішення адміністративної справи 427

16.3.4. Адміністративне оскарження..... 429

16.3.5. Виконання рішення в адміністративній справі..... 431

Глава 17. Адміністративні послуги*Проневич О.С.* 434

17.1. Концептуально-правові основи інституту адміністративних послуг 434

17.2. Поняття і класифікація адміністративних послуг 440

17.2.1. Поняття «послуга» 440

17.2.2. Поняття адміністративної послуги..... 441

17.2.3. Класифікація адміністративних послуг 443

17.2.4. Розмежування поняття «адміністративна послуга» зі спорідненими категоріями: «публічні послуги», «соціальні послуги», «житлово-комунальні послуги»..... 444

17.3. Суб'єкти правовідносин у сфері надання адміністративних послуг..... 445

17.3.1. Суб'єкт звернення..... 445

17.3.2. Суб'єкти надання адміністративних послуг 447

17.3.3. Центри надання адміністративних послуг 459

17.3.4. Адміністратори 464

17.4. Правові стандарти надання адміністративних послуг..... 466

17.4.1. Загальні правові імперативи надання адміністративних послуг..... 466

17.4.2. Технологічна картка адміністративної послуги.....	469
17.4.3. Строки надання адміністративних послуг	470
17.4.4. Плата (адміністративний збір) за надання адміністративних послуг.....	471
17.4.5. Вимоги до якості надання адміністративних послуг ...	473
Глава 18. Інспекційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування <i>Лученко Д.В., Белікова М.І.</i>	479
18.1. Поняття та особливості інспекційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування.....	479
18.2. Суб'єкти інспекційної діяльності в публічному адмініструванні	482
Глава 19. Адміністративний договір <i>Бойко І.В., Куйбіда Р.О., Мельник Р.С.</i>	485
19.1. Поняття та значення адміністративного договору	485
19.1.1. Договірні відносини в публічному адмініструванні.....	485
19.1.2. Зарубіжний досвід	488
19.1.3. Поняття й ознаки адміністративного договору	493
19.1.4. Види адміністративних договорів	495
19.2. Судова практика щодо адміністративних договорів	498
19.3. Умови та порядок укладення адміністративних договорів ...	501
19.4. Умови визнання адміністративного договору протиправним. Юридичні наслідки визнання адміністративного договору протиправним.....	502
Глава 20. Акти планування як інструменти діяльності суб'єктів публічного адміністрування <i>Приймаченко Д.В.</i>	504
20.1. Поняття акта планування та його юридична природа	504
20.1.1. Предмет і сутність актів планування	508
20.1.2. Обов'язкові реквізити актів планування	512
20.1.3. Спеціальні вимоги до актів планування	512
20.2. Класифікація актів планування	513
20.3. Порядок (процедура) прийняття актів планування	515
20.3.1. Інформаційне забезпечення підготовки акта планування	516
20.3.2. Організаційне забезпечення планування	517
20.3.3. Стадії прийняття актів планування	518
Глава 21. Акти-дії суб'єктів публічного адміністрування <i>Миронюк Р.В.</i>	521
21.1. Поняття, види та зміст актів-дій суб'єктів публічного адміністрування	521
21.1.1. Поняття актів-дій суб'єктів публічного адміністрування...	524
21.1.2. Види актів-дій суб'єктів публічного адміністрування.....	524

21.1.3. Класифікація актів-дій суб'єктів публічного адміністрування	525
21.1.4. Ознаки актів-дій суб'єктів публічного адміністрування.....	526
21.1.5. Вимоги до актів-дій суб'єктів публічного адміністрування.....	527
21.2. Умови законності застосування актів-дій суб'єктами публічного адміністрування	528
Глава 22. Нормативно-правові акти в системі інструментів публічного адміністрування	
<i>Мельник Р.С.</i>	529
22.1. Поняття та сутність категорії «нормативно-правовий акт як інструмент публічного адміністрування»	529
22.2. Ознаки нормативно-правового акта	531
22.3. Види нормативно-правових актів	533
22.4. Формальні вимоги, які висуваються до нормативно-правового акта.....	535
22.5. Матеріальні вимоги, які висуваються до нормативно-правового акта.....	537
22.6. Умови визнання нормативно-правового акта протиправним.....	537
Глава 23. Адміністративний розсуд у діяльності суб'єктів публічного адміністрування	
<i>Шлоєр Б.</i>	540
23.1. Вступ	540
23.2. Термінологія	542
23.2.1. Розсуд.....	543
23.2.2. Дискреційні повноваження, дискреційна влада та дискреційне право.....	544
23.2.3. Розсудливо.....	545
23.2.4. Свавілья.....	546
23.2.5. Оцінні (невизначені) юридичні поняття	546
23.3. Зміст поняття «адміністративний розсуд»	547
23.3.1. Українські юридичні джерела.....	547
23.3.2. Українська юридична література	550
23.3.3. Історія адміністративного права.....	550
23.3.4. Адміністративний розсуд у праві Європейського Союзу, рекомендаціях Ради Європи та у праві деяких держав – членів Європейського Союзу	550
23.4. Конституційно-правові аспекти адміністративного розсуду.....	562
23.4.1. Конституційні принципи «юридичної визначеності» та «передбачуваності».....	562
23.4.2. Юридичний порядок в Україні (ч. 2 ст. 19 Конституції України).....	566

23.4.3. Судовий контроль за застосуванням адміністративного розсуду та поділ на гілки влади (статті 6, 55, 124 Конституції України)	567
23.5. Політико-правове середовище адміністративного розсуду	568
23.6. Законодавчі формулювання, що уповноважують на адміністративний розсуд	572
23.6.1. Звичайне уповноваження на «адміністративний розсуд»	572
23.6.2. Формулювання, що уповноважують на окремі види адміністративного розсуду	577
23.7. Адміністративний розсуд і вимоги до його застосування	578
23.7.1. Особливі вимоги до застосування розсуду	579
23.7.2. Загальні вимоги до застосування розсуду	583
23.8. Помилки під час застосування розсуду та судовий контроль	587
23.8.1. Незастосування розсуду	587
23.8.2. Здійснення розсуду без передбаченого законом уповноваження	587
23.8.3. Недотримання положення законодавства щодо меж та порядку застосування розсуду	587
23.8.4. Недотримання мети застосування розсуду	587
23.8.5. Нез'ясування чи недостатнє з'ясування обставин справи	588
23.8.6. Недотримання обов'язку рівного ставлення	588
23.8.7. Непропорційне рішення	589
23.8.8. Нерозсудливе рішення	589
23.8.9. Неєфективне рішення	589
23.8.10. Недотримання принципів адміністративної процедури	590
23.8.11. Недотримання процедурних прав особи, яка є адресатом рішення / заходу	590
23.8.12. Інші систематизації	590

Глава 24. Публічне майно

<i>Бевзенко В.М.</i>	592
24.1. Розуміння категорії публічне майно	592
24.2. Виникнення, зміна та припинення режиму публічного майна	598
24.3. Види публічного майна	603
24.3.1. Публічне майно загального користування	607
24.3.2. Майно, яке забезпечує функціонування суб'єктів публічного адміністрування	610
24.3.3. Майно державних і комунальних підприємств, організацій, закладів, фондів	612
24.3.4. Публічні грошові кошти як вид публічного майна	614

24.4. Використання публічного майна та розпорядження ним...	621
24.5. Права та обов'язки приватних осіб щодо публічного майна ..	624
24.6. Відчуження публічного майна	630

РОЗДІЛ V

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ (РІШЕНЬ) СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	633
---	-----

Глава 25. Позасудовий контроль за діяльністю суб'єктів публічного адміністрування: поняття, види, правова характеристика

<i>Коломоєць Т.О., Федчишин С.А.</i>	633
--	-----

25.1. Види позасудового контролю за діяльністю суб'єктів публічного адміністрування	633
25.1.1. Парламентський контроль	637
25.1.2. Внутрішній адміністративний контроль	642
25.1.3. Контроль із боку Президента України	645
25.1.4. Контроль із боку органів місцевого самоврядування (муніципальний контроль).....	645
25.1.5. Громадський контроль	646
25.2. Звернення громадян як засіб забезпечення законності діяльності суб'єктів публічного адміністрування.	
Адміністративне оскарження	654
25.2.1. Право на звернення громадян	654
25.2.2. Форми звернення громадян та порядок їх розгляду відповідно до Закону України «Про звернення громадян»	655

Глава 26. Матеріальна відповідальність суб'єктів публічної адміністрації

<i>Кравченко М.Г.</i>	665
-----------------------------	-----

26.1. Становлення та нинішній стан розвитку інституту матеріальної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації	665
26.1.1. Історичні передумови становлення інституту матеріальної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації	665
26.1.2. Місце інституту матеріальної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації в системі загального адміністративного права	668
26.1.3. Досвід країн – членів Європейського Союзу у сфері матеріальної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації	669
26.1.4. Відмежування матеріальної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації від інших видів юридичної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації.....	671
26.2. Підстави та умови настання матеріальної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації	678
26.2.1. Нормативні підстави обов'язку суб'єктів публічної адміністрації нести матеріальну відповідальність перед приватними особами	679

26.2.2. Діяльність службової або посадової особи суб'єкта публічної адміністрації як умова відшкодування шкоди, завданої суб'єктом публічної адміністрації	680
26.2.3. Шкода (збитки) як умова матеріальної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації	683
26.2.4. Причиново-наслідковий зв'язок між діями посадової або службової особи суб'єкта публічної адміністрації та завданою приватній особі шкодою	688
26.3. Позасудовий порядок відшкодування матеріальної шкоди суб'єктами публічної адміністрації	690
26.4. Судовий порядок відшкодування матеріальної шкоди суб'єктами публічної адміністрації	692
26.5. Напрями подальшого розвитку інституту матеріальної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації в Україні	694
Глава 27. Судовий контроль за діяльністю (рішеннями, бездіяльністю) суб'єктів публічного адміністрування	
<i>Бевзенко В.М.</i>	697
27.1. Вступні пояснення	697
27.2. Адміністративний процес як форма судового контролю за рішеннями, діями, бездіяльністю суб'єктів публічного адміністрування	698
27.3. Об'єкти судового контролю	711
27.4. Наслідки судового контролю	719
Авторський колектив	722
Алфавітно-предметний покажчик	724